

Het Zondagochtend Concert

26 november 2023 - Kleine Zaal - 11.00 uur
Voorprogramma in de Spiegelzaal om 10.00 uur

Het Zondagochtend Concert 30 jaar!

Calefax Rietkwintet

Oliver Boekhoorn, hobo
Bart de Kater, klarinet
Raaf Hekkema, saxofoon
Jelte Althuis, basklarinet
Alban Wesly, fagot

Georg Friedrich Händel
1685-1759

Suite nr. 5 in E, HWV 430 (arr. Jelte Althuis)
*Prelude / Allemande / Courante /
Air con variazioni 'The Harmonious Blacksmith'*

Claude Debussy
1862-1918

uit 'Préludes boek I en II' (arr. Raaf Hekkema)
*La puerta del vino / Minstrels /
La sérénade interrompue /
'General Lavine' – eccentric*

Antonín Dvořák
1841-1904

Uit 'Strijkkwintet nr. 3 in Es', op. 97
(arr. Jelte Althuis)
Allegro non tanto / Allegro vivo /

George Gershwin
1898-1937

An American in Paris
(arr. Raaf Hekkema)

Red het programma Spiegelzaal!

Het programma *Spiegelzaal* dreigt te verdwijnen. Een 'onmisbaar programma voor jong talent om zich te presenteren', aldus Concertgebouwdirecteur Simon Reinink. Teken de petitie op www.petitie24.nl

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

Lees bijvoorbeeld het interview met AVROTROS-presentator Hans van den Boom over 30 jaar Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/van-den-boom.

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

31 dec - Kleine Zaal

Nino Gvetadze speelt Brahms en Grieg

7 jan - Grote Zaal

De cellisten van het Concertgebouworkest spelen romantische klassiekers

14 jan - Kleine Zaal

Italiaanse barok door Rick Stotijn, Bram van Sambeek en vrienden

21 jan - Grote Zaal

Symfonische dansen uit *West Side Story* en Inon Barnatan speelt Gershwin

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw zondagochtendgevoel op X (Twitter) [#hetzondagochtendgevoel](https://twitter.com/hetzondagochtendgevoel).

Het voorprogramma *Spiegelzaal* en **Het Zondagochtend Concert** worden elke week door AVROTROS rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek.

De Duitse componist **Georg Friedrich Händel** werd George Frideric Handel toen hij, rond zijn dertigste, een betrekking aannam als docent aan de Royal Academy of Music in Londen. Hij bouwde daar een uitermate succesvolle carrière op die hem maakte tot een van de beroemdste Engelse componisten ooit. Zijn *Klavecimbel suite in E*, HWV 430 is de bekendste van een collectie van acht suites, gecomponeerd rond zijn emigratie. De populariteit heeft het werk vooral te danken aan het meeslepende slotdeel, een thema met variaties dat in de eeuw na Händels dood de bijnaam 'The Harmonious Blacksmith' kreeg. De verklaringen van deze bijnaam zijn talrijk, en geen ervan kan met zekerheid voor waarheid doorgaan. Het repeterende karakter van de variaties zou men kunnen interpreteren als het slaan van een hamer op een aambeel.

Claude Debussy staat al sinds de beginjaren bij Calefax op de lessenaars. Van de *Préludes*, gepubliceerd in twee boeken van twaalf, zijn in de loop van al die jaren ook een aantal rietkwintet-versies gemaakt. Deze set van vier *Préludes* belicht de dansante kant van Debussy. Met name zijn voorliefde voor Spaanse muziek is erin te horen, maar ook, in het laatste deel, een cakewalk.

Die gesyncopeerde dans was vermoedelijk in Amerika ontstaan bij een danswedstrijd door tot slaaf gemaakten; een parodie op de dansen van hun witte overheersers. Ze konden daarbij een cakeje winnen. Later werd de dans geïmporteerd in Europa en werd daar zeer populair in de dancehalls.

Dat Jeannette Thurber, oprichter van het National Conservatory in New York, in 1892 de Tsjechische componist **Antonín Dvořák** uitnodigde getuigt van een visionair inzicht. De 51-jarige Dvořák onderbrak zijn docentschap aan het Praags conservatorium en scheepte zich met zijn hele gezin in om in New York les en leiding te gaan geven aan de nieuwe school. Hij hoopte al doende een beeld te krijgen van de muziekwereld aldaar, met als einddoel de richting te bepalen van een nieuwe nationale muziekstijl. Want daar was volgens Thurber behoefte aan. Tot dat moment werd het muziekleven vooral bepaald door de Europese cultuur zoals die was meegebracht door de vele immigranten in deze nieuwe wereld. Componist Jacques Offenbach had vijftien jaar eerder, na een tournee door Noord-Amerika, al vastgesteld: 'Het huidige Amerika is als een reus die weliswaar de fysieke perfectie bereikt, maar die ook iets mist: een ziel. En de

ziel van een volk is kunst, de uitdrukking van het gedachtegoed in de meest verheffende vorm.'

Dvořák had zich een gezichtsbepalend componist betoond voor zijn eigen vaderland. In de decennia voorafgaand aan zijn – uiteindelijk tweeënhalf jaar durende – verblijf in de VS had hij vele composities geschreven met Slavische en Boheemse volksmuziek als bron. In zijn hierna volgende composities wees hij zelf de weg voor toekomstige generaties Amerikaanse componisten: zonder direct uit spirituals te citeren creëerde hij muziek die refereert aan deze cultuur, in de overtuiging dat 'het weinig uitmaakt of toekomstige Amerikaanse muziek haar inspiratie haalt uit zwarte melodieën, creolenliederen, roodhuidengezang of klaagzieke deuntjes van Duitsers of Noren met heimwee. De basis van goede muziek ligt zonder twijfel verschoen in alle rassen uit dit grote land.'

Dvořák's Amerikaanse werken behoren tot zijn meest geliefde. Daarvan zijn de *Negende symfonie*, 'Uit de Nieuwe Wereld', en het *Amerikaanse strijkkwartet* het bekendst. Het *Strijkkwintet in Es*, op. 97 lijkt een vervolg op het strijkkwartet. Ook dit stuk vormt een staalkaart van op Amerikaanse volksmuziek geënte melodieën en harmonieën.

Amerikaan **George Gershwin** was pas achtentwintig en desondanks al beroemd toen hij Maurice Ravel ontmoette in New York. Op Gershwins verzoek om compositieles antwoordde Ravel dat 'het beter was om een eerste klas Gershwin te worden dan een tweede klas Ravel'. Evengoed ried Ravel Gershwin aan om les te nemen in Parijs bij Nadia Boulanger. Boulanger, later docent van onder anderen Aaron Copland, Astor Piazzolla en Philip Glass, werd inderdaad door Gershwin bezocht. Hij speelde tien minuten van zijn muziek voor haar waarop zij hem liet weten dat ze hem niets meer te leren had. Evengoed waren zijn reis naar Europa en zijn verblijf in Parijs van doorslaggevende invloed op zijn carrière. Hij ontmoette Kurt Weill in Berlijn en tal van andere kunstenaars in Parijs. Maar nog belangrijker was dat hij zich bewust werd van zijn persoonlijke, Amerikaanse en door jazzinvloeden gekleurde stijl. In *An American in Paris* lijkt Gershwin op zoek te zijn naar een zinnige synthese van die eigen stijl en zijn nieuwverworven kennis op het gebied van klassieke vorm en compositie. Het autobiografische stuk beschrijft de verwondering van een wandelaar in het chaotische Parijs van de jaren twintig.

Raaf Hekkema